

jaa, det vilde være ønskeligt, om man kunde komme til at gaa den Vej; men endnu mere ønskeligt maatte det efter min Opfattelse være, at man i det Mindste bevarer for Bøndestanden og for dens Brug og Besiddelse den Jord, som Lovgivningen har henlagt til den og bestemt for den. Den meget ærede Minister udtalte sig om, hvorvidt en saadan Bevilling kunde forventes; men jeg beklager, at jeg ligesom flere andre Medlemmer ikke har kunnet finde mig ganske tilfredsstillt ved den høitærede Ministers Ytringer i saa Henseende. Det forekommer mig, at disse havde en noget svævende Karakter. Den høitærede Minister tilspøiede nu i sit sidste Foredrag, at Ministeren ikke vilde indlade sig paa den Art Transaktioner, naar de dreves som Forretning. Ja, dermed er efter min Mening egentlig heller ikke nogen tilstrækkelig Begrænsning trukken. Enhver, der indlader sig paa en saadan Transaktion, den, der ordner Parternes Papirer, Sagens hele Gang, han driver Forretning, det er for ham en Forretningsjag. Om det hænder tiere eller sjældnere, at han faar med den Slags Ting at gjøre, ja, det kan bero paa mange Omstændigheder, der til Dels kunne være tilfældige; men jeg veed ikke, at der kan trækkes nogen virkelig Grændse, hvor man kan sige: vi ville ikke bevilge, naar de og de Sagførere ere de, der søge derom paa vedkommende Parters Vegne; de Sagførere drive det som en Forretning; er der andre, der søge derom, jaa er det maaste en anden Sag. Jeg tror ikke, der kan tankes eller trækkes nogen virkelig Grændse. — Jeg skal slutte med at sige, at, ligesom jeg beklager, at dette Tilfælde fra Vangeland ikke blev bragt for Domstolene, jaa at man havde faaet en retslig Afgjørelse for, hvorledes Forholdet i Virkeligheden var, saaledes har jeg heller ikke hørt den høitærede Minister efterviise eller i sit Foredrag endog paastaa, at Bevilling til en saadan Vilkaarbytning, at Bevillinger af den Natur, som den, der blev givet paa Vangeland, have havt nogen Hjemmel i Praxis før Grundloven, og, jaa længe dette ikke er dokumenteret, jaa beklager jeg, at jeg for mit Vedkommende ikke kan se, at der har foreligget nogen Berettigelse til at give den Bevilling, som her er Spørgsmaal om.

Schiøtz: Jeg skal kun kortelig udtale, at den høitærede Indenrigsministers Svar kun var lidet fyldestgjørende, forsaavidt det skulde være Svar paa, om der forelaa tilstrækkelig Praxis inden Grundloven til, at en saadan Bevilling kunde gives. Jeg havde ventet en mere fylbig Udtalelse paa dette

Punkt; men jeg vil indrømme, at det Svar, som den høitærede Indenrigsminister i Dag har givet, i en vis Henseende kan virke beroligende. Jeg vil blot sige, der var Trang til en saadan Beroligelse. Det var ikke alene det, at de to langelandste Sagførere reiste omkring i Sjælland, og af disse formodedes den ene at staa i nært Forhold til den nuværende Regjering, det var ikke alene dette som virkede foruvroligende, men vi have allerede set, at en Sagfører i Holbæk, som foruden anden Virksomhed har det Hverv at være Godsforvalter hos Conceilspresidenten, har i de fleste af Landets Blade i den sidste Tid sagt fri Hovedgaardstaxt til Ajbøjs eller Magelæg mod Bøndejord. Dette har bragt Mange til at tro — og ikke uden Føie — at denne Mand i Forveien havde sonderet Terrainet og søgt at faae Underretning om, hvorvidt han til disse Transaktioner kunne vente den fornødne Bevilling. Jeg skal kun bemærke, at den høitærede Ministers Svar i saa Henseende naturligvis vil virke beroligende; men der har været Grund til Forespørgselen og Grund til den Uro, som har været til Stede i mange Egne.

Bluhme: Jeg skal tillade mig at bemærke, at den høitærede Ministers Erklæring for mig i Modsetning til den sidste ærede Taler har været meget beroligende. Jeg kan nemlig ikke som Syde sige Andet, end at det skulde glæde mig meget for en hel Del af de jydste Hovedgaarde, om de kunde faae en tilfældig Sum for at lægge deres Jorder ud til Bøndergaarde. Det kunde vist tiltrænges paa mange Egne, og naar den høitærede Minister mener at kunde paatage sig Ansvar derfor, jaa kunne vi Syder forsaavidt tage det temmelig rolig, dog under Forudsætning af, at den meget ærede Minister fastholder, hvad han sagde, at det kun er Hovedgaardsjord, som man udlægger, og at han ikke tager Bøndergaarde, der alt fra tidligere Tid have Hovedgaardstaxt og giver dem Tæsteforpligtelse i Stedet for andre tilsvarende Gaarde paa Verne. Saa bliver nemlig Resultatet det, at til Trods for Lovgivningen og til Trods for den Overbevisning, som den høitærede Minister har om, at Principet i Lovgivningen maa være det, at Bøndejord bliver i Bøndeeie, bliver dette Princip dog faktisk omgaaet. Jeg gaar altsaa ud fra, at hvis den høitærede Minister giver en saadan Bevilling, jaa vil der aldrig kunne være Tale om, at det sker paa anden Maade, end at det virkelig er Hovedgaardsjord, der bliver udlagt til Bøndergaarde i Stedet for de Bøndergaarde, der andesteds ere bestemte til at indbrages